І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса
Редакції і Адміністрації:
'Svoboda', 81-83 Grand St.,
Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 137. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 19-го ЛИПНЯ 1957. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 19, 1957. No. 137. VOL. LXIV.

ПОГОДЖУЮТЬСЯ НА КОМПРОМІС В ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВАХ

ПРЕЗИДЕНТ І СЕНАТОРИ НОВЛЕНД ТА ГОМФРІ ПРОПОНУЮТЬ КОМПРОМІС ПІВДЕННИМ СЕНАТОРАМ В СПРАВІ ЗАКОНОПРОЄКТУ ПРО ОХОРОНУ ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер заявив на пресовій конференції, що не може уявити собі такої ситуації, щоб він міг висилати федеральні війська до південних стейтів для виконання „ухваленого закону". Він одночасно сказав, що зможе погодитися на компроміс в справі запропонованого урядом закону про охорону громадянських прав, щоб південні сенатори не боялися, що уряд буде силою здійснювати расову окремішність в школах. На думку Президента, не можна дати генеральному прокураторові такої влади, щоб він міг на свою руку силою здійснювати спільні школи для білих і кольорових учнів. Південні сенатори виступають проти III частини урядового законопроєкту, згідно з яким федеральний уряд мав би право користуватися військом для охорони громадянських прав кольорового населення. Згідно з цією частиною законопроєкту генеральний прокуратор мав би право оскаржувати всі ті особи, які порушили закон про охорону громадянських прав. Провідник бльоку, який підтримує урядовий законопроєкт, республіканський сенатор Вілям Новленд і представник демократів, які підтримують урядовий законопроєкт сенатор Гюберт Г. Гомфрі вже зголосили поправку про те, щоб скасувати статут з доби відбудови, який уповажнює президента вжити військової сили для здійснювання закону про громадські права. Але гадають, що цей компроміс обох сенаторів буде тільки першим кроком до дальших компромісів, і тим способом урядовий законопроєкт буде ухвалений в Сенаті без довшої обструкції та стане законом, бо його вже ухвалила Палата Репрезентантів ще в червні цього року. З інших справ Президент порушив ще такі проблеми: 1) Це зовсім логічно, щоб ЗДА могли магазинувати атомову зброю в Европі, з якої могли б користати на випадок потреби держави, які належать до Північно-Атлантійського Порозуміння (НАТО). 2) Не можна змінювати договорів про статус американських збройних сил закордоном, бо це погіршило б відношення наших союзників до ЗДА. Коли б не було цих договорів, то треба забрати наші війська додому. 3) Президент проти того, щоб припиняти роззброєневу конференцію в Лондоні тому, що деякі її учасники втомилися. 4) На Середньому Сході немає більшого напруження, хоч там були нові випадки порушення кордонів. Але висилання зброї СССР в той район не сприяє тому, щоб в цьому районі запанував мир. 5. Президент заявив, що зменшення збройних сил ЗДА на 100,000 вояків не стоїть у зв'язку з роззброєневою конференцією в Лондоні. Айзенгавер сказав, що ЗДА є „дещо сильніші своїми збройними силами, ніж цього вимагає теперішня ситуація в світі. 6. Президент не бачить причини, чому він не мав би почати свої вакації вже в серпні, коли Палата Репрезентантів закінчить свою працю, а Сенат буде нараджуватися в справі законопроєкту про охорону громадянських прав.

Сенат проти створення монетарної слідчої комісії

Вашингтон. — Сенатська Банкова Комісія більшістю 8-ох проти 7-ох голосів відкинула урядовий проєкт створення окремої комісії фахівців, які досліджували б валютову проблему. Голосування відбулося строго по партійній лінії. За внеском голосувало 7 республіканців, а проти було 8 демократів. Демократи заявили, що не треба творити окрему комісію фахівців для валютової проблеми, бо Сенатська Фінансова Комісія вже досліджує справу інфляції доляра. Деякі демократичні сенатори побоювалися, що новостворена комісія матиме більшість, яка підтримуватиме фінансову політику уряду. Епілог голосування на Банковій Комісії в Сенаті був такий, що сенатор Роберт С. Керр назвав сенатора Гомера Е. Кейпгарта людиною „без розумових здібностей", подібно як день перед тим назвав був Айзенгавера людиною „без розумових фінансових здібностей". Сенатор Кейпгардт відповів на це, що „язик сенатора Керра часто випереджує його думки. Він довгі роки ображає сенаторів. Та я волію бути приятелем президента ЗДА без розумових здібностей, ніж бути приятелем сенатора з Оклагоми з розумовими здібностями. Я вдоволений з того, що мене поставлено поруч президента ЗДА".

В АМЕРИЦІ

● **Організація міжнародної контролі над льодовими горами (айсберґами)** повідомляє, що цього року плавба по Атлантику дуже небезпечна, бо появилося багато льодових гір (найбільше від 1912-го року, коли розбився був славний „Титанік"). Кораблі мусять змінювати напрям і звертати на південь, щоб вимивати небезпеку.

● **Демократичний конґресмен** негритянського походження з Ню Йорку, Адам Клейтон Павелл, заявив, що коли Конґрес ухвалить законопроєкт про охорону громадянських прав, то немає такої сили, яка могла б перешкодити віце-президентові Ричардові М. Ніксонові виграти президентські вибори в 1960му році.

● **В Айрові Рівері,** Мишиґен, висвячено на священика Єпископальної Церкви колишнього бриґадирного генерала Лестера Дж. Мейтленда, який перед теологічними студіями працював як директор аеронавтики і цивільної оборони, а під час війни був відзначений медалею за відвагу. Мейтленд має 58 років.

● **Палата Репрезентантів** признала 2,000 долярів відшкодування Майкові Тілімонові з Толідо, Огайо, якого заарештували помилково аґенти Федерального Бюра Інвестиґацій. Майка Тілімона арештували за те, що він інкасував вкрадені чеки, але пізніше свідок, який проти нього свідчив, признав свою помилку.

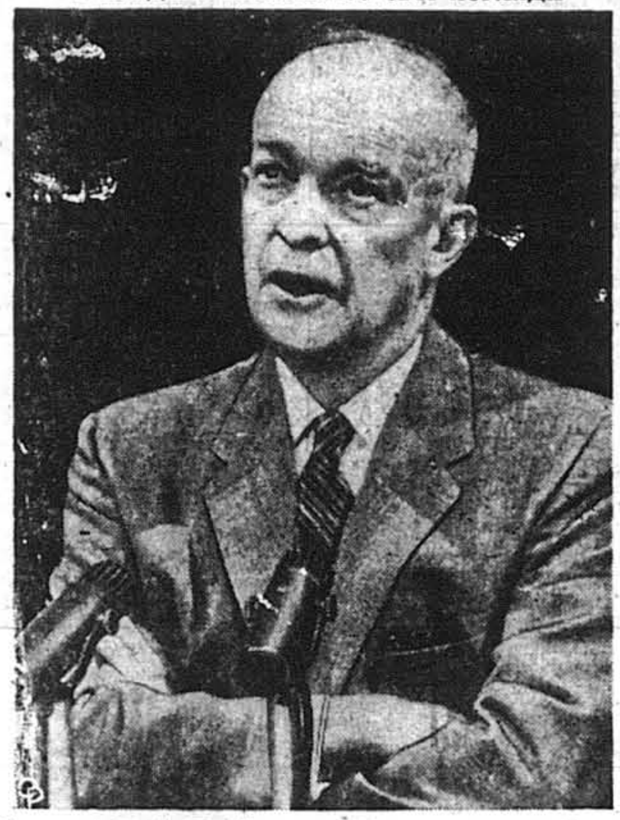
● **77-річний Альфонсо Черрі** з Пембертону, Н. Дж., підійшовши необережно на летовищі до літака, згинув від удару пропелера.

● **Сенатор Естес Кіфовер** запропонував у Сенаті заборонити міжстейтову торгівлю автоматичними ножами, яких продається в цій країні щороку коло одного мільйона штук. Нелітні хлопці, користуючись цими ножами, доконують іноді злочинів.

● **3і стейтів Нової Англії** повідомляють, що цьогорічний врожай осінньої картоплі становитиме лише 503,000 центнерів (1956 року — 541,000 центнерів), бо площа, на якій садять картоплю, зменшилась на 5 відсотків.

● **Крайова Фундація** для Поборювання Поліо повідомляє, що цього року під час березневої збіки (так званий „похід шісток") зібано на цілі Фундації 44,034,000 долярів. Велику частину з цієї суми визначать на те, щоб навчати різних доступних фахів тих осіб, які внаслідок поліо втратили здібність до праці.

ПРЕЗИДЕНТ ВИСЛОВЛЮЄ СВОЇ ПОГЛЯДИ

Президент Двайт Д. Айзенгавер під час останньої пресової конференції, на якій він висловив свої погляди та з'ясував своє становище до цілого ряду актуальних проблем внутрішньої та закордонної політики.

В Палаті перепав законопроєкт про те, щоб американських вояків судили суди ЗДА

Вашингтон. — В Палаті Репрезентантів 16-го липня зголошено законопроєкт про те, щоб американських вояків, які стаціонують в чужих країнах, судили американські суди, а не суди чужих держав. За той законопроєкт голосували тільки 134 конґресмени, а проти було таке саме число, і тому законопроєкт не був ухвалений, бо не було потрібної більшости. Голосування відбулося після того, як Президент заявив, що скасування договорів ЗДА із заприязненими країнами зліквідувало б оборонну систему цієї країни, бо тоді ЗДА мусіли б відкликати свої збройні сили з заприязнених держав. Зголошений і відкинений Палатою законопроєкт пропонував, щоб Айзенгавер домагався зміни порозуміння в справі судівництва для американських вояків в чужих державах в тому напрямі, щоб суди ЗДА мали право судити своїх вояків за злочини, доконані на чужих територіях. Цей законопроєкт зголосив був демократичний конґресмен із Тексасу Омар Бирлсон. Той внесок спричинила справа вояка Джірарда, якого за застрелення японської жінки має судити японський суд, як це вирішив Найвищий Суд ЗДА.

Бразилійський уряд пропонує посередництво в справі Перона

Ріо де Жанейро. — Бразилійський уряд при допомозі своїх амбасадорів в Буенос Айресі і Каракасі старається посередничати в спорі між Арґентиною і Венесуелею за колишнього диктатора Хуана Д. Перона. Арґентина зірвала дипломатичні зв'язки з Венесуелею 7-го липня, закидаючи їй підтримку діяльности кол. диктатора Перона, який веде підривну діяльність проти арґентинського уряду генерала Арамбуру. Бразилійський міністер закордонних справ Хозе Карльос де Мацеро Єоарес дивиться на напружені відносини між обома країнами не так трагічно як представники Арґентини і Венесуелі. Він пригадує, що згідно з конвенцією з 1933-го року, заключеною між державами американської півкулі, деколи може приходити навіть до зірвання дипломатичних зв'язків. Якщо представники Арґентини і Венесуелі погодяться з цим становищем, тоді легко буде знайти формулу, яка дозволить відновити перервані дипломатичні зв'язки. Гадають, що замирення між Каракасом і Буенос Айресом можна б осягнути тоді, коли б Арґентина зреззиґнувала з домагання виселення Перона з Венесуелі, а Венесуеля погодилася на припинення політичної діяльности Перона.

В експльозії корабля „Самерсворт" згинули три моряки, а чотири поранені

Ню Йорк. — На ескортово-стежному кораблі американської фльоти „Самерсворт" 16-го липня настала експльозія, під час якої згинули три моряки, а чотири були поранені. На допомогу поспішив як *перший* англійський пасажирський корабель „Квін Мері", який їхав із Ню Йорку до Лондону, і взяв важко поранених моряків. Катастрофа настала 135 миль від Монток Пойнту, Лонг Айленд, Н. Й. „Квін Мері" почув заклики „Самерсворта" про рятунок і в год. 8.45 ввечорі вже був на місці катастрофи. На „Квін Мері" був головний суддя Ірл Воррен і два інші судді Найвищого Суду, які їдуть до Лондону на збори Товариства Англійських Адвокатів. Поранених моряків в 13 годині вночі перебрав рятунковий корабель американської фльоти „Санбирд" і повідомив, що ними опікується.

СОЮЗОВЦІ ШИКАҐО ВІДБУЛИ СВІЙ ТРАДИЦІЙНИЙ ДЕНЬ

Шикаґо. — Минулої неділі, 14-го липня, тут відбувся традиційний вже „День Українського Народного Союзу", влаштований Управою Домів УНС та головною атракцією якого був вибір королеви УНС на біжучий рік. Перемогу у змаганні за цю корону здобула цим разом Надія Горошко з 221-го Відділу УНС. Імпрезу, що була такою вже 22-гою з черги та відбулась в городі св. Миколая, відкрив і нею проводив голова Окружного Комітету Відділів УНС, головний радний Тарас Шпікула. В програму імпрези входили теж спортові змагання у відбиванці, в яких взяли участь дві дружини: УСТ „Леви" та Студентська Громада. Перемогу і чашу УНС здобули вже вдруге „Леви". Приявних на імпрезі 2,000 осіб.

Справа Альжиру знову перед французьким парляментом

Париж. — Справа війни в Альжирі опинилась знову на форумі французького парляменту, хоч не як безпосередній предмет нарад, то посередньо, у зв'язку з законопроєктом уряду про надзвичайні уповажнення для боротьби з терором альжирців на терені Франції. Уряд Моріса Бурже-Монорі зажадав від парляменту законного права для переводження нічних поліційних ревізій, для придержування підозрілих та для засилання у відокремлені місця засуджених за підтримування повстанців в Альжирі. Подібні надзвичайні права французьких адміністраційних чинників існують на терені Альжиру, але не обов'язують у самій Франції. Використовуючи ці конституційні свободи на терені европейської Франції, альжирські націоналісти повели на терені Франції терористичну акцію проти примирливих альжирців і проти французьких діячів, що погано записались своєю діяльністю в Альжирі. Експоненти двох альжирських націоналістичних організацій, що керують підпільним рухом в Альжирі, збирають у Франції фонди і закуповують зброю та фабрикують бомби для терористів в Альжирі. Уряд твердить, що для боротьби з цілим цим рухом потребує надзвичайних повновластей. Однак представники різних французьких партій лякаються, щоб признані урядові уповноваження не були використані ним взагалі проти політичних опонентів уряду. Тому серед парляментарної дебати над цією справою, яка розпочалась в останній вівторок 16 ц. м., зголошено різні поправки до урядового законопроєкту. У пробному голосуванні проєкт уряду в принципі перейшов в середу 17 ц. м. 338 голосами проти 138.

Зорін продовжує демагогію на конференції в Лондоні

Лондон. — На Лондонській конференції роззброєння головний совєтський делегат Валеріян Зорін знову перейшов виключно до тактики демагогії і використовування тієї конференції для комуністичної пропаґанди — доходять до висновку англійські часописи. Взагалі Англія, Франція і Канада ставляться із щораз більшим песимізмом до всієї Лондонської конференції. Зорін повторив кілька днів тому знову давню совєтську пропозицію: припинити дальші експерименти з атомовою зброєю, заборонити назавжди вживання атомової зброї та знищити існуючі її запаси. Тому, що водночас Зорін не згадав ані словом про таку контрольну систему, яка заґарантувала б дійсне зреалізування тих постанов, то англо-французькі й канадійські делеґати вбачають у тому виступі Зоріна завернення з позицій ділових нарад на давній шлях пропаґандивного пустомельства, тим паче, що Зорін згори знав, що його пропозиція несприйнятлива для Заходу, який посіданням атомової зброї вирівнює різницю, яка існує між наземними військами Заходу і СССР. З цим поглядом не зовсім погоджується американський делеґат Герольд Стассен — твердить лондонський кореспондент „НИТаймс-а" Мідлтон. Стассен, мовляв, добачує в деяких зворотах Зоріна такі позначки бажання піти на компроміс і тому він поручає дальшу терпеливість. В минулий вівторок нараджувались всі чотири західні делеґати. Стассен буцім-то спротивився, щоб вже тепер ставити Зорінові руба питання, чи Москва хоче компромісового порозуміння, чи ні.

Західня Німеччина купує зброю в західніх державах

Бонн. — Західньо-німецький уряд, маючи до вибору англійські середні танки „Сенчеріон" та американські M-48A1, що стали удосконаленою формою ранішого танка M-47, вибрали американський танк і замовили 800 штук M-48A1. Вони вможливлять вивінування двох нових німецьких панцерних дивізій. Водночас німці замовили у Франції 1.000 анти—танкових гармат для ракетних стрлен, а в Англії кілька тисяч малих особових авт для армії. За німецьким військово-господарським пляном, німецький уряд воліє покищо купувати за готівку зброю для своєї нової армії за кордоном, аніж розбудовувати власний військовий промисл. Мовляв, німецькій економіці більше виплачується продукувати предмети загального вжитку та вироби на експорт, аніж зброю, за яку платила б держава. Зате німці передбачають, що в 1962-му році вони все ж зможуть вже власними фабриками обслуговувати потреби своєї нової армії на танки й літаки, а то й морські одиниці. Тим часом німці — за часописними вістками — заходяться біля створення спільних французько-німецьких концернів, особливо в ділянці продукції військових літаків. Німецькі фахівці буцім—то дуже високо оцінюють французьку новочасну зброю і хотіли б допомогти своїм капіталом та технічними можливостями до спільної експлюатації французьких нових моделів наземної зброї та літаків.

Воррен і Бравнелл виїхали на збори Т-ства Англійських Адвокатів

Ню Йорк. — Головний суддя Найвищого Суду ЗДА Ірл Воррен та судді того ж суду Том С. Кларк і Джан Г. Гарлен і генеральний прокуратор Герберт Бравнелл були між 350 членами Американського Товариства Адвокатів, які 17-го липня виїхали кораблем „Квін Мері" до Лондону, щоб взяти участь в зборах Товариства Адвокатів Великої Британії. Головний суддя сказав, що буде промовляти на тій конференції під час її відкриття. На його думку лондонська конференція не тільки відновить товариські зв'язки між правниками обох країн, але також кине нове світло на початки американського законодавства та юриспруденції. Воррен буде в Англії 10 днів. Бравнелл буде говорити на конференції про поширення законів на міжнародні проблеми, а 1-го серпня має дістати в Дублині, Ірляндія, почесний докторат права. Американське Товариство Адвокатів закінчило свої збори одноголосною резолюцією, згідно з якою федеральні суди мали б дістати законну повновласть інтервеніювати в тих справах, коли свідки відмовляються зізнавати в Конґресі.

● **На Філіппінах** уряд проголосив 30-денний період амнестії для комуністичних партизанів з організації Гук, які добровільно являться на поліцію. У провінції Пампанґа піддалися 82 партизани. До поліції в столиці країни, Манілі, явився 44-річний Педро Каґуін, що його вважали „ворогом число 2": проводирем після „вождя" всіх філіппінських комуністів Гукбалягупа. Від п'ятниці цього тижня зобов'язує на Філіппінах закон, що забороняє комуністичну партію.

ПРЕЗИДЕНТ ПРО МОЖЛИВІСТЬ ВІДВІДИН ЖУКОВА В ЗДА І ВИЛСОНА В СССР

СКЛАВ РІШУЧУ ПЕРЕСТОРОГУ ПРОТИ ЗМЕНШУВАННЯ СУМ НА ДОПОМОГУ ЗАКОРДОНОВІ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер заявив, що він не бачить ніякої шкоди, яка могла б вийти з відвідин секретаря оборони Чарлза Вилсона в СССР та міністра оборони СССР маршала Георгія Жукова в ЗДА. Запитаний на останній пресовій конференції в середу 17 ц. м., чи такі обопільні відвідини могли б бути корисні, Президент притакнув. Він зауважив при цьому, що його, Президента, політика була завжди така, щоби не вимивати ніякої нагоди, яка могла б довести до відпруження міжнародної ситуації. Справа можливости відвідин Жукова в ЗДА виринула у зв'язку з запитом журналіста про погляд Президента на останні персональні зміни в СССР. Айзенгавер пригадав при тому свою колишню співпрацю з Жуковим за останньої світової війни. Раз — казав він — він мав із Жуковим тригодинну розмову, в якій він і Жуков намагались пояснити один одному вартості своїх державних систем. Жуков переконував тодішнього головного команданта збройних сил альянтів генерала Айзенгавера, що комуністична система „ідеалістична", а демократична „матеріялістична", бо — мовляв — в демократичній системі дозволяється людині робити все, що вона хоче, ото ж відкликується до її еґоїзму, а в комуністичній системі кажеться людині приносити все в жертву спільноті і державі. Президент заявив, що така арґументація поставила його в дуже важку ситуацію. Відповідаючи іншому журналістові на запит у цій самій справі, Президент пояснив, що завжди чоловік опинюється в незручній і трудній ситуації, коли йому приходиться переконувати когось, що сонце гаряче і земля кругла, а той опонент не хоче в це вірити. Все ж, Жуков — твердив Президнит — видався Президентові хоч і переконаним комуністом, проте людиною чесною, а тодішня воєнна співпраця з ним була позитивна. Президент не заторкував ролі, яку Жуков відіграв в останніх подіях на Кремлі ані теж не пояснював нічого ближче щодо можливої „користи" з відвідин Жукова, а говорив про нього тільки, як про теперішнього міністра військових справ в СССР та колишнього свого співробітника з часів останньої війни. За негайними коментарями американської преси — заява Президента не була підготовлена ніякими попередніми плянами про приїзд Жукова, ані відвідини Чарлза Вилсона в СССР. Однак — за тими ж коментарями — заява Президента відкрила двері для заходів совєтського уряду в цій справі, якщо він хотів би використати таку нагоду. Совєтська пресова аґенція ТАСС принесла заяву Президента без ніякого слова коментаря.

Того самого дня, в середу 17 ц. м., през. Айзенгавер оприлюднив з Білого Дому окрему заяву у зв'язку з одним із голосувань Палати репрезентантів раніш того самого дня над бюджетовою квотою, передбаченою на допомогу закордонові. Президент зажадав був 900,000.000 дол., а Сенат признав 800,-000.000. Тим часом Палата репрезентантів зредукувала ту квоту до суми 500,000.000 дол. Президент назвав таке зменшення „найсерйознішою подією", яка „становить небезпеку для безпеки нашої країни та для всього вільного світу". Передбачена урядом сума мала в 75% піти на скріплення військового потенціялу Кореї, Південного В'єтнаму, Національного Китаю, Туреччини і Пакістану. Без американської допомоги ті країни не могли б втримати своїх збройних сил на теперішньому рівні і тому більший тягар впав би на збройні сили ЗДА. Президент звернув увагу на конечність зберегти силу тих країн для вільного світу та заапелював, щоб суму для закордонної допомоги втримати на тій висоті, як її визначив Сенат. Те саме становище Президент розвинув ще на своїй пресовій конференції.

Москва хвалить Мао Тсе-тунґа за немилу їй промову

Мовква. — Московська „Правда" вперше в минулий вівторок 16 ц. м. присвятила окрему статтю двом промовам комуно-китайського диктатора Мао Тсе-тунґа, що їх він виголосив ще в лютому і березні цього року. У тих своїх промовах, які знайшли були голосний відгук в усьому світі, Мао Тсе-тунґ висловив „єресь" в очах Москви, що „розбіжності" бувають не тільки між капіталістичним державним проводом і народом, але й між комуністичним проводом та народними масами. Мао Тсе-тунґ проголосив теж іншу немилу для Москви тезу, яка подабала на „тітоїстичне" твердження про „*різні шляхи до соціялізму*", а саме — про „сто квітів", які повинні рости в одному саду. Совєтська преса до цього часу обмежилась була до зреферування промов Мао Тсе-тунґа без ніяких коментарів. Тепер уперше „Правда" назвала її „дуже важливою для марксо-ленінської теорії взагалі".

У СВІТІ

● **Нікіта Хрущов** в одній із своїх промов, що їх щоденно по кілька виголошував під час відвідин у Чехословаччині, боронив свою господарську реформу в СССР, заявивши: „Ми викинули тисячі людей, які писали непотрібні листи". Керівники фабрик і колгоспів, твердив Хрущов, щасливі, що дістають менше листів і можуть більше працювати.

● **У Москві** 28-го цього місяця починається 6-ий Світовий фестиваль молоді, що відбуватиметься під гаслом „За мир і дружбу". У Банґкоку, столиці Сіяму (Таї), головна кватира бльоку 8-х вільних держав Південно-Східнього азійського пакту (СЕАТО) видала брошуру в якій пояснюється східнім азійським народам, що цей „фестиваль молоді" — це суто комуністична імпреза.

● **В Єгипті** увійшли до карикатурного „парляменту" дві жінки — перші за всю історію тієї країни: 34-річна Равія Аттія, яка побила у виборчій окрузі на передмісті Каїра свого суперника, директора банку, і 40-річна Аміна Шукрі, яка дістала в Александрії вдвоє більше голосів, ніж віце-президент суду. Єгипетський „парлямент" зійдеться 22 липня у складі 348 „послів". Всіх кандидатів призначив Нассер.

● **Аґа Хан IV**, новий 20-річний духовий проводир мусульманської секти ізмаїлітів, яка має 20 мільйонів членів, заявив, що дуже радо вернувся б до Гарвардського Університету для продовжування своїх студій, але нові обов'язки йому цього не дозволяють. У своїй першій зустрічі з представниками преси в Женеві він заявив, що його найближчим дорадником в усіх справах, що стосуються нового становища, буде його бабуня.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

МІЖ НАДІЯМИ І СУМНІВАМИ

Надії і сумніви міжнародного світу стосуються Лондонської конференції роззброєння. Це „нудна" тема для пересічного газетного читача з двох причин: вона тягнеться вже 11 років і тому віє від неї безнадійністю, і далі — звідомлення з Лондонської конференції переповнені технічними подробицями, які томлять читача. Проте, від успіху чи невдачі Лондонської конференції залежить дальший розвиток подій у світі, які вирішуватимуть долю людства. Ніхто не сподівається від тієї конференції великого успіху, яким був би договір про загальне й генеральне роззброєння. Всі — на Сході й Заході — знають, що покищо це утопія. Але оптимісти не виключають так званого малого порозуміння, яке виявилось би договором про найпершу стадію роззброєння на обмежений і точно визначений час. Такий договір охоплював би припинення експериментальних вибухів атомової зброї на десять місяців. За той час випробувано б практичну вартість міжнародної інспекційної системи, яка в свою чергу базувалася б на пляні Айзенгавера про „відкрите небо", себто інспекцію летунством, і на совєтському проєкті про обсерваційні станиці в найважливіших комунікаційних пунктах, у портах, на летовищах і залізничних вузлах. Цих десять місяців мали б стати наче пробним каменем для будь-якого порозуміння з большевиками в справі роззброєння: чи взагалі вони здатні льояльно зберігати підписану угоду, звикнувши ламати кожний договір зараз після його підписання. За американським проєктом, у цій першій стадії зменшено б збройні сили ЗДА і СССР до висоти 2.500.000 осіб в уніформах. Припинено б — на той час — продукцію атомової енергії для військових цілей і скеровано б її виключно на мирові цілі. Для такого обмеженого роззброєння не треба передумови попередньої злагоди міжнародних політичних відносин. Захід рішив „спробувати", чи може справді перший від часу існування большевицького режиму на Сході Европи договір з большевиками про роззброєння настільки змінить „атмосферу", що в ній легше вдалося б здобути від Москви згоду і на полагодження кардинальних політичних проблем, як об'єднання Німеччини, об'єднання Кореї та В'єтнаму. А тоді приступлено б уже до наступних стадій роззброєння.

Надії оптимістів оперті на факті, що в оцій останній „рунді" Лондонських нарад на тему роззброєння, яка триває від 18 березня ц. р., осягнено таки успіхи, що їх не можна було осягнути за попередніх 10 років. Отож обидві сторони — Захід і СССР — погоджуються принципово на те, що треба припинити дальші експериментальні вибухи ядрової зброї, що треба встановити міжнародну контрольну систему для стеження за виконанням постанов договору. Арґумент оптимістів — це публічна опінія. Мовляв, вона така сильна в усьому світі в користь роззброєння, що большевики не зможуть знову злегковажити її.

Проте, песимісти мають не меншу кількість арґументів по своєму боці, і ті арґументи однаково поважні. Найглибша причина сумніву щодо можливости дійти в Лондоні до порозуміння з Москвою у справі роззброєння — це неможливість взагалі довіряти большевицькому режимові і його носіям. Поки російський комунізм не вирікся своєї остаточної мети — заволодіння світом без уваги на засоби, себто не виключаючи й війни, як засобу для цієї цілі, до того часу нема що говорити про роззброєння. Але навіть, якби Москва урочисто „відмовилася" від війни, як засобу для осягнення цілі, то чого варта така відмова, зроблена авторитарно-диктаторським режимом, для якого не існує „буржуазної моралі", що вимагає чесности і льояльности в міжнародних взаєминах?! Адже й Гітлер „урочисто відмовився" від війни у Мюнхенському договорі з Англією і Францією за 11 місяців перед вибухом другої світової війни! Далі: покищо нема найменших познак, щоб Москва мала намір залишити Середню Европу і вернутися бодай до змодифікованих кордонів 1939 року. Доповнює цю політику поведінка Москви на Середньому і Далекому Сході. Москва далі не шанує волі, — який же може бути тривкий мир?!

Це така прозора і ясна ситуація, що й найбільші оптимісти, себто західні речники поступок у користь Москви, задля компромісового договору про роззброєння, признають беззастережно, що не вільно послаблювати свого воєнного потенціялу. Цей потенціял був би відразу підрізаний, якби прийняти совєтське настирливе домагання скасувати взагалі атомову зброю або припинити її розвиток найменше на два роки. Бо в такому випадку СССР автоматично перевищив би збройні сили НАТО своїм велетенським наземним військом, летунством і підводною фльотою. Тільки острах перед американською атомовою зброєю і далекосяжними ракетами з атомовими стрільнами, розміщеними на заморських базах, стримує Москву від нової аґресії.

У такій ситуації насправді було б передчасно говорити, чим закінчиться Лондонська конференція. Та й коли вона закінчилася б невеличким порозумінням, то чи це був би для вільного світу, для справи волі народів, — „успіх"?!

ОБСТРУКЦІЯ В СЕНАТІ

16-го липня Сенат більшістю 71-го до 18-ох голосів вирішив розглянути урядовий законопроєкт про охорону громадянських прав. Те голосування започаткувало, мабуть, довгу боротьбу за цей законопроєкт, який, якщо його ухвалять в Сенаті (Палата Репрезентантів вже його ухвалила), — буде першим основним законом про охорону громадянських прав від часів так званої „Відбудови", яка слідувала після громадянської війни майже 100 років тому.

Але голосування в Сенаті з дні 16-го липня — це тільки перший крок до ухвалення урядового законопроєкту, бо південні демократичні сенатори вже давно заповіли гостру обструкцію проти нього, яка може тривати аж до половини вересня.

Про обструкцію як засіб політичної боротьби енциклопедія пише так:

„Парляментарна обструкція виявляється звичайно в тому, що частина послів чи сенаторів умисне затягає дебати, не дає голосувати і під час промов противників перебиває їх різними способами".

Парляментарна обструкція така стара, як старий справжній (а не совєтський) парляментаризм. Старше українське покоління знає добре, що це таке обструкція, бо українські посли в віденському парляменті та в галицькому соймі у Львові часто мусіли нею послуговуватися, щоб добитися хоч сяких-таких прав для українського народу.

Обструкція, або як її називають в ЗДА „філібастер", стала актуальною, коли минулого тижня південні демократичні сенатори в Вашинґтоні почали боротьбу проти ухвалення урядового законопроєкту про охорону громадянських прав.

Цей законопроєкт змагає до того, щоб негритянське населення, головним чином у південних стейтах (бо в інших стейтах воно трактоване на рівні з білим населенням), без перешкод могло користати з усіх тих прав, які їм дає конституція ЗДА. Иде про те, щоб не можна було різними штучками позбавляти права голосу громадян із чорним кольором шкіри; щоб діти кольорових батьків могли вчитися разом із білими дітьми; щоб чорне населення могло нарівні з білим користати з засобів транспорту, ресторанів, готелів, розвагових майданів і т. п.

Досі немає закону, що карав би за порушення усіх тих прав, які заґарантовані конституцією, але які часом порушують білі громадяни в відношенні до кольорових співгромадян.

Щоб скінчити з таким станом, президент Айзенгавер вніс законопроєкт про охорону громадянських прав. Згідно з цим законопроєктом, при департаменті справедливости мали б бути створені окремий відділ, який дбав би про охорону громадянських прав, а також окрема федеральна комісія, яка покликувала б свідків для доказів, що хтось порушив громадянські права кольорового населення. Департамент справедливости мав би право інтервеніювати в справах расової дискримінації, і то навіть без згоди того, чиї права порушено. За порушення закону про охорону громадянських прав, мали б судити звичайні суди, а не суди присяжних.

Південні сенатори гостро виступали проти цього законопроєкту. Вони заявляли, що замало буде тюрем, щоб в них можна було вмістити всіх порушників такого закону, і тому уряд повинен вже тепер організувати в південних стейтах концентраційні табори.

Але тут, мабуть, дійде до компромісу, про який дбає провідник демократичної більшости в Сенаті сенатор Линдон Б. Джансон. Президент Айзенгавер заявив провідникові опозиційних сенаторів Ричардові Расселеві, що й він не сказав ще останнього слова в цій справі, себто, що уряд готов погодитися на деякі уступки. Одначе, деякі республіканські сенатори заявляють, що на жадні компроміси йти не треба, бо законопроєкт можна буде ухвалити без змін.

Та не є це такою легкою річчю. Південні сенатори в справі законопроєкту можуть вести успішну обструкцію, бо це дозволяє їм реґулямін праці Сенату. Вони можуть черґуватися і продовжувати сесію далі й далі. Сенатор Новленд заповів, що сесія може тривати дуже довго, але законопроєкт таки треба ухвалити. Демократичний провід не хоче загострювати ситуації, щоб не розбивати єдности Демократичної партії. І так, поважне число демократичних сенаторів із північних стейтів мусить іти з республіканцями проти своїх партійних південних колеґ.

Давніше можливість обструкції існувала і в Палаті Репрезентантів. Але спікер цієї палати Томас Бракетт Рід (помер 1903 р.) наприкінці минулого віку провів реґулямінову ухвалу, яка не дозволяє при допомозі обструкції гальмувати працю палати. Проте, обструкціоністи в Сенаті аж до 1917-го року могли не допустити до ухвалення жадної справи, проти якої вони виступали.

За президентури Вудро Вилсона запала в Сенаті ухвала, яка дещо зменшила силу тих, хто послуговується обструкцією. Тоді змінено реґулямін в такий спосіб, що 16 сенаторів можуть поставити внесок про припинення дебат. Але до ухвалення цього внеску треба більшости аж двох третіх сенаторів, отже при наявності всіх сенаторів, треба, щоб за ним голосувало аж 64 сенатори.

Теоретично, може, не важко було б здобувати таку більшість сенаторів, але практично воно не так то легко. Справа в тому, що деякі сенатори хоч і не погоджуються з становищем тих колеґ, які ведуть обструкцію, не радо голосують за те, щоб позбавляти їх голосу. Так було вже не раз, відколи в 1790 році відбулася перша обструкція в зв'язку з тим, де має знаходитись крайова леґіслятура.

Прихильники обструкції наводять слова славного Джефферсона: „Воля більшости повинна бути законом, але вона повинна бути розсудлива... меншість має свої рівні права... і їх порушування було б насильством".

Чи теперішній Сенат порушить цей неписаний, але традиційний закон, покажуть найближчі дні або тижні.

Та все ж таки можна сподіватися, що таки прийде до деяких змін в урядовому законопроєкті, і тоді обструкція південних демократів дещо злагідниться, хоч це останнє мало правдоподібне, коли судити на основі дотеперішніх непримирливих заяв південних сенаторів.

ДЕМАГОГІЯ — КУРС ХРУЩОВА

Якийсь дотепний журналіст сказав, що так звані знавці підсовєтських справ — це є люди, які відрізняються одне від одного лише більшою чи меншою непоінформованістю про ці справи. Парадоксально, але слушно! Укладати такі чи інші політичні прогнози річ нормальна щодо країн з нормальними режимами. Але щодо країни, де владу узурпувала зграя бандитів — які можуть бути завбачення? Хто знає, якого коника встругне завтра Хрущов і що може заманутися післязавтра Жукову?

Чи передбачив хто із совєтознавців ось такий афронт, який спіткав на останньому пленумі ЦК компартії в Москві Молотова, Каґановіча і Маленкова — „вірних синів партії", „старих, випробуваних большевиків" і так далі? А проте, „розподіл сил" серед кремлівських диктаторів, які зударилися на цьому пленумі, начебто увиразнився відразу ж після смерти Сталіна, чотири роки тому. Хрущов-Булґанін-Жуков, не зважаючи на те, що совєтська преса постійно підкреслювала „нерозривну єдність", однодушність і монолітність диктаторського колективу, вже не раз давали підставу для висновків, що всередині „колективного моноліту" сидить ще один, маленький монолітик. Якого чергового скандалу і коли саме треба сподіватись?

За що боролися в Кремлі на останньому пленумі — за владу чи за ідеологічні принципи? Чи може за те й за друге?

Шабльоновість безглуздих обвинувачень („фракційна діяльність антипартійної групи" і т. д.), поспіхом скомпонованих за втертими зразками з ведених Сталіним на початку 30-х років політичних процесів, з безсумнівністю переконує, що годі дошукуватися будь-якої ідеології в останніх подіях, які розігралися в Москві. Але одночасно погром учинений над „найдостойнішими" членами колективу диктаторів, стверджує ту історичну істину, що диктатура може бути лише одноособовою, неподільною, і бавитися в колективну диктатуру хоч іноді й дозволяється, але недовго.

Ідейний і моральний розклад світового комунізму, що вийшов на поверхню після смерти Сталіна, відбувається тепер у чимраз швидшому темпі. Експеримент з „колективною диктатурою", в тривалість якої вірив може навіть і дехто з диктаторів, скінчився ганебним фіяском куди скоріше, як передбачали оптимісти закордоном. Вже самий перегляд складу нової президії ЦК КПСС свідчить, що над „колективною диктатурою" залишилась тільки яскраво розмальована вивіска, за якою — сірі, позбавлені всякої індивідуальности партвиконавці Арістов, Бєляєв, Брежнєв, Козлов, Іґнатов... Хто їх знає навіть в самому партійному середовищі? Які їхні заслуги перед партією і „родіною"? Вони — члени найвищого в державі правлячого органу лише з ласки Хрущова, свого працеі хлібодавця. А що Ворошилов — експонат з музею жовтневої революції, сумнівний символ тяглости большевицької революції? Чи Мікоян — партійний спритяр і вічний „чого зволите" від часів Леніна-Сталіна?

Новий член президії Жуков до музейних експонатів, символів і підлабузників, очевидно, не належить. Він — „герой вітчизняної війни" і несправедливо гнаний Сталіним „улюбленець народу". Його нинішня роля в президії ЦК ще не виразна, але, напевно обмежувати свою там діяльність притакуванням на всі хрущовські витребеньки він не буде. Він прийшов туди нібито як рятівник Хрущова, якому завдячує цей останній те, що не є він сьогодні „зрадником партії", „опозиціонером" і „розкольником", як стали ними Молотов, Маленков і Каґановіч. Якщо вірити неофіційним вісткам, що просочуються з Кремлю, це вже вдруге після смерти Сталіна відіграв Жуков рішальну ролю на кризових закрутах, коли звисала на волосині комуністична диктатура. А проте, роля його в останньому кремлівському трюковому фільмі, імовірно, перебільшена. Не треба було йому являтися, як твердять деякі закордонні кореспонденти, на засідання президії і погрожувати противникам Хрущова танками і бомбами — спритний і найзухваліший з кремлівських „вождів" Нікіта перевів всю ту справу „демократичним способом": не вигоріло на президії, він переніс справу на пленум. А там на пленумі, подбав уже, як перший секретар, заздалегідь про те, щоб мати на випадок подібних афронтів забезпечену більшість голосів.

Чи не дуумвірат в особах Хрущова і Жукова постав відтепер в Кремлі? Навряд. Жуков, як виходить з дотеперішньої його діяльности, не політик, а радше партійний вельможа і професіонал-військовик. Хібащо пізніше втягнеться він з головою у позакулісові інтриги і дасть себе підмовити зріючому в надрах диктатури новому „монолітикові" виступити проти Хрущова, щоб самому засісти на його місці.

Апетит, кажуть французи, приходить з їдою. А втім, можна припускати, що, наділений всіма зовнішніми атрибутами влади, Жуков законсервується в нинішньому стані на довший час, як найперший з маршалів і як головний кремлівський „вишибайло" — на можливих кризових закрутах...

Користаючи з історичних аналогій, нинішню ситуацію в Кремлі можна було б порівняти з тією, в 1930 році, коли необмеженим диктатором став Сталін. Формально ніби так виходить тепер із Хрущовим. Жадного поважного противника в президії ЦК, спаралізована дисципліною партія, слухняна армія, приборкана політична поліція і... мовчазні народи. Альгебричне рівняння з одним невідомим, яке вирішить колись, напевно в недалекому вже майбутньому, долю совєтського режиму, а з ним і всіх кремлівських теперішнього і потенціяльних диктаторів.

Але посутня різниця між владою Сталіна в 30-х роках і теперішньою владою Хрущова полягає не тільки в тому, що Сталінові було тоді яких 50 років, а Хрущов має вже 63. Хрущов не має і не матиме того зцементованого терором авторитету в партії, що його мав Сталін, не є і не може бути тим пострахом для народів, яким був Сталін — його сила в демагогії, яка тепер найбільше прикметна всьому совєтському режимові. Це не значить, звичайно, що немає вже в Совєтському Союзі терористичного апарату — він є, працює і напевно підготовляється до ширшої діяльности. Але стосувати терор так, як його стосував Сталін, Хрущов не відважується, щоб не спалахнула пожежа, яку вже жадним терором не згасити. Хрущов із своєю президією не може не знати, що поступки, як диктатура змушена була зробити і робить після смерти Сталіна, неминуче тягнуть і потягнуть за собою ще більші поступки. Тож ліпше й безпечніше поступатися до якоїсь межі самому, як втратити контролю і згинути в розбурханих хвилях революції.

Демагогічна тактика, якою старається врятувати Хрущов себе самого і режим, найяскравіше виявилась в тих обвинуваченнях, що їх пред'явив він у постанові ЦК поваленим діядохам. Це вони, Молотов, Маленков і Каґановіч, — сказано в цій постанові, — обстоювали культ особи; це вони були проти поширення прав союзних республік; це вони протиділяли взятому партією курсу на якнайскорший розвиток економіки і культури національних республік; це вони в зовнішній політиці виступали за війну, проти співіснування з капіталістичними країнами.

Ось де віз і перевіз демагогічної хрущовської внутрішньої і зовнішньої політики. Ось кого, мовляв, повалив Нікіта Хрущов, перший секретар комуністичної партії, „єдиним інтересом якої є інтереси народу!"

Демагогічна постанова ЦК компартії, подиктована Хрущовим, розкриває всі слабкі місця режиму на його сучасному, післясталінському етапі. На жаль, вільний світ, який до внутрішніх справ Совєтського Союзу не мішається, напевно й цим разом дозволить, як дозволяв уже багато разів на протязі 40 років, скріпитись розхитаному совєтському режимові.

В. С-ко

Б. Романенчук

НАШЕ УКРАЇНОЗНАВЧЕ ШКІЛЬНИЦТВО

Може це вже трохи пізно писати про річний з'їзд УККА, що відбувся 1 і 2 червня ц. р. в Ню Йорку, але, як казав один мудрець, краще пізно, ніж ще пізніше. Та це така справа, для якої ніколи не пізно. Иде про деякі питання, які обговорювалися на засіданні Культурно-освітньої комісії. Побіч різних культурно-освітніх справ там обговорювалося і справи українознавчого шкільництва на терені ЗДА. Голова Шкільної Ради УКК д-р В. Калина склав коротке звідомлення з діяльности Шкільної Ради і говорив про досягнення її в ділянці національного виховання та українознавчого навчання. Культурно-освітня комісія прийняла з задоволенням звіт і виявила це задоволення в пізніших резолюція.

Та йде тут якраз не про задоволення, а про іншу справу, яку на цій комісії обговорювали, саме: про недостатню увагу нашого громадянства до українознавчого шкільництва й національного виховання дітвори. Все ще багато більше як половина нашої дітвори й молоді не користає з українознавчого шкільництва, а тим самим не вчиться української мови і не виховується в українському дусі. Чому? В першу чергу з вини самого громадянства, тобто з вини батьків дітей і „батьків народу". Особливо ж „батьки народу" замало присвячують уваги цій справі. Мені доводилося на кількох з'їздах деяких великих організацій говорити про це і підкреслювати, що справа національного виховання нашого молодого покоління, — це найперша, найважливіша і найголовніша справа нашої внутрішньої політики. Наші політичні й неполітичні організації можуть вести Бог знає яку інтенсивну діяльність, але коли вони не цікавляться молодим поколінням, коли не присвячують більше уваги цій нашій центральній внутрішній проблемі, то вся їх активність на зовнішньому відтинку ніколи не виправдає і не зрекомпенсує шкоди, якої наша громада через утрату молодого покоління, зазнає. Иде, отже, про те, що в цій ділянці ми мусимо завжди бути настороженими, тобто мусимо використовувати всі сили й засоби, які лише маємо, щоб якнайменший відсоток наших дітей і молоді пропадав для нашої справи і нашого народу. А це не така то й важка справа, якщо ми включимося в неї щиро й тотально.

На самому переді повинні тут стояти, очевидно, філії УККА. Про це й говорилося на нарадах Культурної комісії і схвалено відповідну резолюцію, яку річний з'їзд прийняв, але можна мати поважний сумнів, чи ця резолюція дійшла до свідомости всіх учасників з'їзду, бо, звичайно, резолюції читаються під самий кінець нарад, коли учасники зайняті вже більше від'їздом, ніж тими справами, для яких вони властиво приїхали. Наші люди взагалі дуже поспішають додому. Ще першого дня сяк-так, але другого дня учасників опановує „подорожна гарячка". І тому варто б тут пригадати дещо з того, про що була мова в резолюціях і що обговорювалося на згаданій сесії. Я брав участь у нарадах цієї комісії і забирав голос. А приємність мав говорити про певну акцію, яку веде Філія УККА в Филаделфії. Про цю акцію вже була мова в пресі, але про неї варто говорити частіше, заохочуючи інші філії УККА повести подібну акцію.

Справа досить проста. Филаделфійська Управа Філії УККА скликала громадську

(Закінчення на стор. 3-ій)

ВЕСНЯНЕ

Вітерець травневий
Вдарив у вікно,
Гілка яблунева
Пахне, як вино.

Від п'янливих трунків
Аж земля туга,
Ще нема цілунків —
Тільки їх жага...

Вітер ждать не хоче...
Вітер запальний
Пристрасно шепоче
Яблуньці стрункій:

— Скинь вбрання черненче,
Бо зимі вже край,
Білу шаль на плечі,
Мила, накидай.

А вона, весняна,
Шепче тихо „ні",
А сама вже п'яна,
А сама в огні...

ОЛЬГА МАРУНІЧ

Б. Полянич

СТРІЛ УНОЧІ

СЕНСАЦІЙНА ПОВІСТЬ

(18)

VII

Ящірка

Надкомісар Фільдінґ був дуже вдоволений. Хвилину тому вийшов від нього Кремер, і надкомісар, передумуючи ще раз його звідомлення, з вдоволенням затягнувся цигаркою.

— Якщо це правда, то знаменито! Знаменито! Рішуче, Кремер знає, як трава росте. Треба подзвонити до міністерства й подати його на відзначення. Конечно! Він уміє братися до діла!

І саме коли надкомісар Фільдінґ підняв трубку, щоб узяти телефонну слухавку й сполучитися з міністерством, міжкімнатний телефон тихенько зацокотів.

— Що там? — спитав невдоволено Фільдінґ, підносячи слухавку й притулюючи її до вуха.

— Що? Не розумію?! Хто? — питав уривчасто й нагло гостро наказав:

— Зараз же сюди привести! Зараз же! Так, але таємним входом. Негайно! — Поклав слухавку, поволі підніс цигарку до уст і вигідно розсівся в кріслі.

— Гм! Історія починає плутатися. Про це мені Кремер не згадував. Ну-ну!

У двері постукали.

— Ввійдіть! — кинув Фільдінґ.

В кімнату ввійшов дижурний старшина, віддав честь і відкрив широко двері. За ним увійшов мужчина, легко вклонився і став біля дверей.

Фільдінґ кинув запитливим зором на старшину.

— Так, пане надкомісар, це саме той пан...

Фільдінґ хитнув головою, старшина вклонився і гострим кроком вийшов, закривши за собою двері.

Фільдінґ придивлявся мужчині: неспокійні очі, бліде обличчя і неначе болісно затиснені уста вказували на внутрішнє хвилювання. Мужчина ще раз вклонився і підійшов ближче.

— „За гроші! Гидота!" — подумав Фільдінґ і нагло спитав:

— Ви довго у нас на... службі?

Уста мужчини затиснулися, а по обличчі пробіг нервовий дрож. Дивлячись бистро у вічі надкомісара, мужчина кинув крізь зуби:

— Уже майже пів року працюю разом з комісаром Кремером, щоб зліквідувати банду революціонерів. І саме в цій справі приходжу до пана надкомісара.

Фільдінґ мав враження, що торкнувся якоїсь гадини.

— Уявляєш! — подумав. — „Працює" з Кремером! Гидко!

— В такому випадку, з якої речі ви приходите до мене, а не до свого безпосереднього працедавця? — сказав уголос і зараз же подумав:

— „Як Кремер може з ним говорити! Таж таку личину — на суху гиляку!"

Мужчина випрямився.

— Я саме приходжу зі скаргою на комісара Кремера. Комісар не веде слідства з панною Стефанією Труцькою так, як треба, а що найважливіше — не так, як ми умовились.

— Умовились? Так, як ви умовились?? — скипів Фільдінґ. — Ви... ви, будь ласка, не забувайтеся! Хоч ваші... діла є безумовно корисні для нашої держави й безпеки її, але, вибачте, ви ж себе не можете ставити побіч... державного урядовця, комісара Кремера. Ви це, думаю, розумієте?!

— Я це дуже добре розумію! — відповів холодно мужчина. — Я це навіть так добре розумію, що вже кілька разів звертав увагу панові комісарові на те, що в такий спосіб банди він не зліквідує, а навпаки...

— Вибачте! — перебив Фільдінґ. — Все, що робить комісар Кремер, я знаю і вповні на це погоджуюсь. Цього, мабуть, доволі?

— Будь ласка, пане надкомісаре, але я сумніваюся, чи ви погоджуєтесь, а може радше чи ви погодилися б на те, що принесе шкоду нашій державі і, хто-зна, чи не смерть президентові нашої держави...

— Що ви хочете цим сказати?

— Просто, пане надкомісаре, щоб не бути голословним, я можу вам подати факти, факти на письмі!

І мужчина витягнув з кишені плаща малий зшиток і, підступаючи ближче, подав його Фільдінґові.

Зшиток на хвилину завис у повітрі. Надкомісар дивився у вічі мужчині. Очі надкомісара були напівзакриті повіками, очі мужчини вп'ялені в надкомісара.

— „Візьмеш, візьмеш! — казали вони. — Ти нібито погорджуєш мною, донощиком, якому платите солоні гроші. Але по суті ти боїшся мене, ну, спробуй не взяти цього зшитка? Тоді візьме його товариш міністра. А тоді? А в тому зшитку цікаві речі, дуже цікаві. Читатимеш як повість, як сенсаційну повість! Ну, візьмеш, чи ні?"

Напівопущені повіки задрижали й рука надкомісара Фільдінґа поволі піднялась і взяла зшиток.

Легка, глумлива усмішка заграла на вузьких устах мужчини. Усмішка перемоги.

Фільдінґ поволі поклав зшиток на бюрко і, не дивлячися на мужчину, сказав:

— Я це перегляну. Зайдіть до мене завтра в цій порі. Тоді дам вам відповідь.

Мужчина легко схилив голову.

— Я ще одно хотів би вас просити, пане надкомісаре, — сказав твердим голосом.

Надкомісар дивився на протилежну стіну:

— „Хоче грошей!" — мигнуло в думці й знудженим голосом спитав: — Ну?

— Цілковита тайна! Навіть коли б мій плян не був добрий, прошу заховати цілковиту тайну. А коли б навпаки... то прошу спалити зшиток.

Надкомісар глянув на мужчину.

— Не маєте чого боятися. Сюди приходить більше таких, як... ви!

РІЧНІ ЗБОРИ УВАН У ЗДА

21 червня 1957 року в Ню Йорку відбулись річні збори Української Вільної Академії Наук у ЗДА. Відкривши збори, проф. М. О. Ветухів, голова Академії, привітав присутнього на зборах Президента Української Народньої Республіки, д-ра Степана Витвицького, уповноваженого Українського уряду в екзилі в ЗДА — д-ра Костя Паньківського, Президента Українського Конґресового Комітету і Українського Народного Союзу, Дмитра Галичина і присутніх представників церков — Української Православної та Протестантської.

Проф. Ветухів сказав, що присутність на зборах цих високих гостей є певною оцінкою праці Академії. Далі він попрохав заступника голови УВАН у ЗДА, проф. Д. Горняткевича, взяти на себе головування на зборах.

Доповідь проф. М. О. Ветухова.

В своїй доповіді, — сказав проф. М. О. Ветухів, — він має зупинитись на праці Академії за минулий рік, а також і дещо підсумувати її діяльність за останні три роки, бо так довго працювала управа Академії, яка щойно була переобрана на недавній Конференції Дійсних Членів.

Ті роки Академія працювала, виконуючи свою велику місію представників українських учених на волі. Праця нелегка, але цілий гурт учених її виконував, свідомий завдання, покладеного історією. За три роки з цього гурту чимало відійшло, і проф. Ветухів запропонував вшанувати хвилинною мовчанкою пам'ять Леоніда Білецького, Миколи Глобенка, Валерії Козловської, Бориса Крупницького, Арнолда Марґоліна, Луки Мишуги, Якова Шацького, Вадима Щербаківського, Андрія Яковлева. Також вшановано пам'ять померлих членів Фундації УВАН у ЗДА, Т. Данильченка і М. Панькова, та М. Радиша, що співпрацював з Академією.

Доповідач сказав, що праця Академії відбувалась кількома шляхами. Найбільше значення має видавнича діяльність, бо книжка розходиться по світу і лишається надовго. Академія докладає всіх зусиль, щоб її видання були на високому рівні, були визнані міжнародними науковими авторитетами. Видання „Аналів" є досягненням Академії. Проф. Ветухів розповів, що під час своїх подорожів він зустрічав „Анали" в усіх великих бібліотеках, які мав нагоду відвідати, як наприклад, він бачив „Анали" в Британському Музеї, у Французькій Національній Бібліотеці, в університетах Греції, Еспанії, Швеції, Японії. Всього „Анали" розсилаються тепер до 44 країн, замовлення на окремі числа надходять з усіх кутків світу, наприклад, недавно були замовлення з Єрусалиму, Голляндії, а також з Москви, Києва, Софії.

З досягнень видавничої діяльности Академії останніх трьох років треба звернути увагу на високоякісні книжки українською мовою, що підносять рівень читача. Систематично виходять Шевченківські Річники під редакцією проф. В. Міяковського, Д. Горняткевича, В. Дорошенка, Д. Чижевського. Тут проф. Ветухів з вдячністю відзначив допомогу „Свободи", яка друкує матеріяли річників на своїх шпальтах і тим полегшує справу їх видання.

Коротко доповідач поінформував про поточну видавничу діяльність. Друкується англомовне видання, спеціяльний випуск „Аналів", — капітальна праця Дмитра Дорошенка „Огляд української історіографії", що матиме коло 500 сторінок. Підготовано до друку наступний випуск „Аналів", присвячений пам'яті Б. Крупницького. Надходять статті до збірника пам'яті Арнолда Марґоліна. Кінчається друк роману Уласа Самчука „Темнота", друкуються спогади С. Самійленка „Дні слави". Приготовано до друку збірник праць Комісії Вивчення Історії Української Іміґрації в ЗДА. Розпочато підготовку до друку ілюстрованої монографії „Київ", яку опрацьовує Вадим Павловський, та праці Л. Чикаленка про розкопки в Мізині, і Н. Осадчої-Янати з галузі ботаніки.

Друга ділянка праці Академії — наукові конференції, на яких підсумовується працю українських учених, а також учених різних національностей, що цікавляться питанням Східньої Европи й України.

Протягом трьох років відбувся цілий ряд урочистих конференцій, які притягали численних гостей. Такі були традиційні Шевченківські конференції, щороку влаштовувані спільно з Науковим Товариством імени Шевченка. Були конференції пам'яті Івана Франка, пам'яті Михайла Грушевського, Арнолда Марґоліна, конференція, присвячена 150-тиліттю заснування Харківського Університету, та інші. На конференціях Академії виступали видатні американські учені, як от проф. Вуорінен, голова Історичного Факультету Колумбійського Університету, професор Карл Менґес, відомий тюрколог, проф. О. Фредеріксон, професор Армстронґ, Кляйн, Гаркінс, а також учені інших національностей, наприклад, польський вчений, проф. О. Галецький, чеський учений О. Одложілік, жидівські вчені Ф. Фрідман, А. Берльштейн, Дж. Ліхтен, білоруські вчені А. Адамович та Я. Станкевич. Всього за три роки відбулось 154 конференції, на яких вислухано 243 доповіді.

З великим задоволенням проф. Ветухів відзначив, що коло Академії згуртовані українські учені молодшої ґенерації, як от історик І. Решетар, зоолог В. Ю. Луцький, історик І. Лисяк-Рудницький, історик Л. Соневицький та цілий ряд ще молодших, які щойно дістають академічні ступені в американських університетах і починають самостійну працю, як от Я. Білінський, П. Ґрицак, В. Голубничий та інші.

Працювали секції Академії: Історична, Античної Історії, Літературознавча, Мовознавча, Книгознавча, Економічно-Правнича, Природнича та інші, Мистецька Кураторія, та комісії: Вивчення Історії Української Іміґрації в ЗДА, Комісія для Дослідів над Пореволюційною Україною і СССР, Чорноморська Комісія, Комісії для Збереження і Вивчення Літературної Спадщини М. Драгоманова, В. Винниченка, Комісія для Вивчення Історії Українсько - Жидівських Взаємин, Українсько - Англійська Термінологічна Комісія.

Крім Ню Йорку, праця відбувалась у групах Академії в Денвері, Дітройті, Вашинґтоні. Підтримувався жвавий зв'язок з Українськими Вільними Академіями в Канаді і Европі.

Українські вчені, члени Академії, працюючи в американських наукових інституціях, брали участь у наукових конґресах, як національних американських, так і в міжнародних. Протягом останніх трьох років українські вчені видрукували цілий ряд праць в американських та західньо - европейських наукових публікаціях. Налагоджено інтивідуальні зв'язки з ученими різних національностей.

Управа Академії звертала певну увагу на популяризацію праці Академії. Двічі на рік виходив „Вюлетень УВАН у ЗДА", що розсилався членам Академії, членам Фундації, українській пресі та організаціям. Пресові повідомлення систематично розсилались до 20 часописів у різних вільних країнах світу. Матеріяли про працю Академії та інтерв'ю з окремими її членами передавали Голос Америки, Радіо - Визволення, Голос Канади, Радіо-Італія, Радіо - Еспанія.

Протягом звітного періоду продовжувалась систематична праця Музею - Архіву, до якого надходять тисячі періодичних видань та книжок. Спеціяльних асиґнувань на працю Музею - Архіву нема і він діє головно за рахунок ентузіязму його керівника, проф. В. Міяковського, лише незначною частиною коштом фінансової допомоги.

Працювала далі Фундація УВАН у ЗДН, збираючи матеріяльну підтримку від окремих людей і від українсько - американських організацій. Діяв Фонд імени Д. Дорошенка, що збирає кошти спеціяльно на допомогу українським ученим старшого віку та вдовам по учених.

Праця Академії, — сказав проф. М. Ветухів, — дістала певне признання від американського суспільства. Фундація Форда приділила допомогу на видання „Аналів". Також робота Академії дістала признання збоку українського суспільства. В конференціях брали участь люди з різних громадських середовищ. З Академією співпрацювали учені різних національностей, що теж є свого роду признанням. Цікаво відзначити певне зацікавлення працею Академії, виявлене в країнах за залізною завісою. Звідти надходять замовлення на її видання, совєтська преса уже неодноразово „відповідно" згадувала УВАН у ЗДА.

Проф. Ветухів повідомив про останню конференцію дійсних членів УВАН у ЗДА, що відбулась у червні і що розглянула загальний та фінансовий звіти управи, звіт контрольної комісії, затвердила їх, розглянула плян праці на майбутнє і обрала нові керівні органи.

Закінчуючи доповідь, проф. Ветухів подякував членам управи і всім членам і співробітникам Академії та Фундації Академії і прихильникам вільної української науки за співпрацю і висловив надію, що ця співпраця і далі триватиме й вільна українська наука матиме нові досягнення.

Привітання Президента Української Народньої Республіки, д-ра С. Витвицького.

Президент С. Витвицький від імени Українського Державного Центру в Екзилі склав подяку голові УВАН у ЗДА, управі і всім членам Академії.

— Я є свідком, — сказав він, — розвою цієї установи. Я з респектом спостерігаю ту любов до батьківщини, що її виявляють учені, члени Академії, серед дуже складних умов. На тлі нелегкого еміґраційного життя Ваша установа стоїть, як святиня знання. За останні три роки зроблено багато — Академія виходить дедалі на ширші води, до неї приходить дедалі більше замовлень, навіть і з України. Там уже знають про Українську Вільну Академію Наук.

Привітання Голови Українського Народного Союзу, Д. Галичина.

Д. Галичин сказав, що з великим інтересом вислухав доповідь про пророблену в Академії працю. Він вітає Академію з успіхами від Українського Народного Союзу і від „Свободи", з якою УВАН у ЗДА підтримує тісний зв'язок. У друкарні „Свобода" тепер уже друкується дев'ята книжка у виданні Академії. Книжка „Катедра Святої Софії в Києві", що її видруковано в „Свободі", є перлиною не тільки збоку змісту, але й з технічного боку і „Свобода" теж пишається цим виданням.

Д. Галичин нагадав про виступ І. Решетаря, який сказав, що важливо видавати такі книжки, щоб їх світ оцінив, як наукове джерело. Саме такі книжки й видає Академія і цим заслуговує на визнання.

Привітання Архиєпископа Паладія.

Високий церковний достойник у своєму привіті відзначив, що Українська Вільна Академія Наук у ЗДА з найбільшою спроможністю виконує почесне завдання всіх українців поза межами батьківщини — бути амбасадорами своєї землі. Академія почала тут з нічого і домоглась визнання американського світу. Двері УВАН відкриті для всіх культурних організацій, для людей різних політичних поглядів, для представників усіх церков.

Архиєпископ Паладій сказав, що він вдячний Академії за те добро, що вона творить, за державний розум, що допомагає в її праці.

Привітання від пастора М. Боровського.

Пастор М. Боровський, що виконує обов'язки секретаря Українського Євангельського Об'єднання в Америці, передав привітання Академії і сказав, що його організація увесь час стежить за працею Академії і радіє її успіхам. В міру змоги об'єднання намагатиметься підтримати Академію.

Виступ проф. Д. Горняткевича.

Заступник голови УВАН, проф. Д. Горняткевич, сказав, що йому було надзвичайно приємно вислухати виступи достойних гостей з високою оцінкою праці Академії. У своєму короткому слові він хоче доповнити доповідь голови УВАН у ЗДА. Через рік буде відзначатися сорокаріччя заснування Української Академії Наук у Києві, в українській державі. Українська Вільна Академія Наук, що підтримує традиції київської Академії, міцно стоїть на державницьких позиціях, співпрацює з іншими науковими установами.

Проф. Д. Горняткевич коротко нагадав про перші кроки Академії в Ню Йорку, на сьомій вулиці, коли у приміщенні не було навіть стільців, і члени Академії сиділи на скриньках з матеріялами. За роки безперервної праці і боротьби з матеріяльними труднощами досягнуто багато, про що наочно свідчать видання Академії. Промовець сказав, що він вважає своїм обов'язком підкреслити, що в досягненнях Академії велику ролю відіграла енерґія її голови, проф. М. Ветухова. Проф. Д. Горняткевич подякував Президентові С. Витвицькому та усім достойним гостям, що склали свої привіти. Він сказав, що слова признання дають нової сили та надхнення для дальшої праці.

Л. Д.

НАШЕ УКРАЇНОЗНАВЧЕ ШКІЛЬНИЦТВО

(Закінчення зі стор. 2-ої)

нараду з представників місцевих організацій, і запропонувала їм ближче зацікавитися справою українознавчого шкільництва на терені Филаделфії. Нарада вирішила створити при Філії УККА так званий Шкільний відділ, який за допомогою всіх організацій-членів філії повинен зайнятися справою українознавчого шкільництва на терені Филаделфії в двох, чи трьох головних аспектах: повести кампанію за притягнення якнайбільшого числа дітей до українознавчих шкіл, створити такі школи, де їх нема, допомагати їм вміру можливости матеріяльно.

Впродовж року Шкільний відділ, очолений д-ром Ю. Мачуком, професором Пенсилвенійського університету, провів певну роботу, яка дала чималий успіх. В минулому шкільному році кількість дітей, які вчилися української мови, збільшилася на 45%. Не буду тут говорити про всякі інші досягнення Відділу, бо йде тут тільки про цю одну точку — про збільшення кількости дітей, які вчаться українознавства. Отже, якби на стільки збільшилася кількість дітей в усіх осередках поселення українців у ЗДА, то це був би величезний успіх. Признаюся, що мені соромно говорити про такого роду успіх у справах українознавчого навчання дітей української політичної еміґрації, коли це — найперший обов'язок кожного політичного й неполітичного еміґранта, але треба миритися з фактом, що так є і докладати всіх зусиль, щоб лихо направити. І тут велику роботу можуть виконати Філії УККА, включаючи до акції всі товариства й організації, які є членами УККА.

Не хочу цим сказати, що Філії УККА нічого в цьому напрямі не роблять, бо я просто не маю про це достатніх інформацій, але хочу все таки, незалежно від фактичного стану, пригадати, що резолюції в тому напрямі були схвалені на річному з'їзді УККА, і заохотити тих, що їм ця справа лежить на серці, конечно рушити справу там, де вона „лежить", а також там, де вона не поставлена на потрібному поземі.

І тут я собі дозволив був поставити гіпотезу, сперту, правда, на небагатьох фактах, що активізація філій УККА на шкільному відтинку, зактивізує також і національний фонд.

Справа в тому, що серед нашого громадянства багато є таких, які, не погоджуючись з тою чи такою політикою УККА, не хочуть платити національного датку. Але ті громадяни можуть зревідувати своє становище, коли філії УККА зактивізуються на відтинку внутрішньої політики — українознавчого шкільництва, що не сміє мати ніякого партійно-політичного аспекту. Я в цьому твердо переконаний, але ставлю цю концепцію тільки в формі гіпотези, для якої варто, як то кажуть, заризикувати — хоч на тому ризику ми нічого не втрачаємо, а, навпаки, користаємо, і повести вже тепер, під час ферій, сильну рідношкільну акцію по всіх осідках філій УККА. Коли це принесе успіх, то може тоді і Шкільна Рада дістане збільшену дотацію на свої справи. А Шкільна Рада не може розвинути ширшої роботи з браку фондів. Вона, напр., конечно потребує, вже віддавна, бодай одної постійної платної сили. Це просто смішно вимагати від рідношкільних робітників безплатної праці, коли всі інші безплатно не хочуть навіть пальцем кивнути. Проте, справа не в тому, щоб шкільні діячі не працювали задармо, а в тому, що вони не можуть віддати стільки часу, скільки треба. Сьогодні шкільні справи вже так розрослися, що полагоджувати їх прихапцем ніяк не можна. Конечно треба окремого платного робітника, що провадив би діловодство, їздив у терен та організував школи, дітвору і т. п.

І коли збільшиться активність УККА в рідношкільній ділянці, тоді збільшиться, напевно, і національний фонд, а вслід за тим мусить збільшитися дотація для Шкільної Ради і її діяльність та працеспроможність. Від цього знову ж таки збільшиться шкільна акція, а від неї і жертвенність громадянства.

Хоч це, що тут сказане, тільки має побожне бажання, але всяке діло починається від побожного бажання.

Висновок, отже, такий, що філіям УККА конче треба активізуватись у рідношкільній ділянці, щоб у найближчому шкільному році кількість дітей, які будуть учитися українознавства, щонайменше подвоїлася. А це буде і початком збільшення національного фонду.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Трентон, Н. Дж.

Річні збори Відділу Союзу Українок Америки.

11 Відділ СУА відбуває свої річні збори все у травні, коли закінчується громадський рік. Це дозволяє легко повести підсумки праці, а нововибрана управа може восени розплянувати працю на цілий рік.

19 травня провід зборів передано п-ні Ірині Вованко; секретарювала п-ні Ірина Скрипчук. Із звіту управи довідались присутні, що Відділ може похвалитися цілим рядом імпрез: Свято княгині Ольги, Осіннє печення бараболі в Черчі, Андріївський вечір, традиційна Маланка, Свято Жінки-Героїні. Імпрези мали високий рівень та задовільну фреквенцію. При Відділі існує аматорський гурток під орудою голови п-ні Людмили Сердюк і жіночий квартет з ініціятиви містоголови п-ні Вованко. Суспільна опіка Відділу охоплює дитячий садок у Німеччині (Шенґав), що йому патронує вже четвертий рік. Були випадки місцевої допомоги, яку Відділ перевів, як також включився в акцію ашурансів ЗУАДКомітету. Вислав пакунок із цінними речами вбогій родині. Річний грошовий оборот Відділу виносив 857.75 дол. по стороні приходів, а 981.59 дол. по стороні розходів.

Дискусія над звітами виявила багато цінних думок. Управа нарікала на байдужість членства й продумувала над способом, як би його зактивізувати. Пропозиції Централі СУА з'ясувала п-ні Лідія Бурачинська, що прибула на збори. На її думку Відділ працював справно, коли подав такі підсумки праці. Треба би може тіснішого контакту з членством, щоб зарадити втечі від громадської праці, що завважується всюди. Тому піддержала пропозицію зборів, щоб давню управу перевибрати вдруге.

Рясними оплесками привітали присутні перевибрану управу. До неї увійшли: пп. Людмила Сердюк, — голова, Ірина Вованко — містоголова, Ніна Самокішин — секретарка, Романа Мицик — скарбничка, Євгенія Онищук — суспільна опіка, Ольга Ґоянюк — реф. культ. освітня. До Контр. Комісії увійшли: п-ні Галина Костюк — голова, а пп. Софія Васильків і Ірина Скрипчук — члени.

Л. Б.

Короткі Вісті

● **Хоч канадійські вояки** мають найкращі в світі вояцькі платні, вирішено винагороди їм побільшити, щоб затримати вишколених вояків у військовій службі. Це збільшення платні підвищить видатки державної скарбниці на 30 мільйонів річно.

● **15-го липня** припадає День св. Світіна після якого згідно з повір'ям впродовж найближчих 40 днів має бути погода. Святий Світін був епископом у Вінчестері, Англія, в роках 852—862 і не є канонізований Церквою. Поховали його, згідно з його бажанням, на церковному подвір'ї. Через сто років після смерти Світіна, коли черці хотіли перенести його останки в безпечніше місце, небеса, як говорить леґенда, запротестували проти цього 40-денним дощем. 15-го липня була погода, але метеорологи твердять, що погода не залежить від народного повір'я.

● **Суд в Ню Йорку** засудив Джозефа Бейкера на 15 місяців в'язниці і 2,500 долярів гривни за те, що впродовж 7-ох років не заплатив 24,492 долярів податку. Бейкер — приятель відо-

● **Посадник Тускідж, Алабама,** Філ Ліґфут зрезиґнував зі становища голови Поборової Комісії повіту Мейкон на знак протесту проти видання вояка Джірарда японському судові. Він був головою тієї комісії від 1940 року.

● **Міжнародна група лікарів** із шістьох країн, яка працювала в Олбані, Н. Й., видала звіт, в якому стверджує, що постійне споживання товстих харчів, куріння і пиття алькоголю спричиняють недугу серця причинення або зменшення припливу крови до серця.

● **Магендра,** король маленького середньоазійського королівства Непаль, доручив д-рові Сінґові, комуністові, скласти „коаліційний" уряд. Д-р Сінґ втік був у 1952 році з непальської в'язниці до комуністичного Китаю, але коли король Катманду проголосив загальну амнестію Сінґ вернувся до Непалю. Потім він їздив до Індії, де прийняв його прем'єр Неру Сінґ відпекується назви комуніст і називає себе „проґресивним демократом", який, мовляв, поборював реакційність режиму.

Д. АНДРІЄВСЬКИЙ ПЕРЕВИБРАНИЙ НА ГОЛОВУ СУЖ В НІМЕЧЧИНІ

Мюнхен. — 6-го липня 1957 року відбулися тут річні загальні збори Спілки Українських Журналістів, на яких головою Спілки обрано інж. Дмитра Андрієвського. Зборами проводила президія в складі: проф. Є. Гловінський — голова та З. Пеленський і Ф. Кордуба — члени. Із звіту уступаючої головної управи виявилось, що Спілка нараховує насьогодні 51 членів, замешкалих в різних країнах, а головно в Німеччині. Діяльність СУЖ за час минулої каденції полягала в організуванні доповідей та дискусій на актуальні теми, в зустрічах з чужинцями, в допильнуванні журналістичної етики між її членами. Назагал між членством, приналежним до різних українських політичних напрямків, панує взаємне вирозуміння та професійна солідарність. Після дискусії над звітами головної управи та контрольної комісії загальні збори переглянули статут Спілки і внесли до нього, щоб краще пристосуватись до сучасних обставин — значні зміни, розглянули питання участи Спілки в Міжнародній Федерації Вільних Журналістів, застановились над відношенням деяких громадських кіл до робітників преси та внесли відповідні постанови. Загальні збори вибрали нову головну управу в складі: Дм. Андрієвський — голова, пані С. Стецько — заступник голови, М. В. Борис — секретар, П. Котович і В. Ромашко — члени. До контрольної комісії ввійшли: В. Стахів — голова і Д. Чайковський та А. Мельник — члени. Заступниками до головної управи обрано: В. Леника і В. Маркуся, а до контрольної комісії М. Стиранку.

ПРОТЕСТ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ СУЖ

Головна Управа Спілки Українських Журналістів з вдоволенням констатує, що українське громадянство належно оцінює значення своєї рідної преси, доказом чого є наявність на чужині, в умовах еміґрації, чисельних, фахово редаґованих українських часописів.

Тим прикріше вражає, коли громадський діяч дозволяє собі незаслужено ображати українських журналістів, що своєю жертовною працею створили і розбудували українську національну пресу на чужині.

Маємо на увазі виступ президента ЗУАДК-у д-ра В. Ґалана на нараді в Мюнхені 16 червня ц. р., де він ужив образливого вислову на адресу українських журналістів.

Головна Управа Спілки Українських Журналістів висловлює своє здивування, що Президент українсько - американської допомогової організації не вважав за потрібне зустрітися під час свого перебування в Мюнхені з українськими журналістами. А вже та обставина, що п. В. Ґалан дозволив собі використати своє перебування в столиці Баварії для того, щоб образити українських журналістів, кидає щонайменше дивне світло на ставлення п. Ґалана до української преси.

Головна Управа СУЖ висловлює свій жаль, що поважну громадську організацію очолює людина, яка недоцінює значення преси та її робітників, і протестує, що п. Ґалан свою нехіть до робітників української преси висловлює у непарляментарний спосіб.

Головна Управа СУЖ стверджує, що Спілці доводиться вперше забирати прилюдно голос у справі непошанування громадським діячем преси і хоче вірити, що подібні жалюгідні випадки більше не повторяться.

Головна Управа Спілки Українських Журналістів.

Мюнхен, 10 липня 1957 р.

ВИЯСНЕННЯ Д-РА ВОЛОДИМИРА ҐАЛАНА

Комунікат Спілки Українських Журналістів у Мюнхені, звернений проти мене, просто дивує.

Поперше, я негайно після приїзду до Мюнхену звернувся до голови Спілки Українських Журналістів пана інж. В. Андрієвського з проханням допомогти мені відбути зустріч з українськими журналістами. Пан Голова Спілки після порозуміння з Управою заявив, що таку зустріч неможливо скликати з уваги на короткий час мойого побуту і з уваги на вакаційний гарячий час. Не зважаючи на те, я все ж таки відбув нараду з представниками громадянства, на якій були теж і деякі журналісти.

Я ніколи не висловився образливо під адресою української преси, чи теж українських журналістів. Я дослівно сказав, що деякі смаркачі пишуть невідповідально про ЗУАДКомітет, маючи на увазі кількох авторів безвідповідальних дописів про ЗУАДК. Цей мій вислів, ужитий для підкреслення не так молодого віку, як негромадського, безвідповідального підходу кількох недосвідчених дописувачів, не відносився і не може відноситись до українських журналістів і до нашої преси, яку я не лише високо поважаю, але і самий врядигоди до неї дописую.

На мою думку, треба було б Управі Спілки Українських Журналістів не так осуджувати мене за вислів під адресою одного, чи двох безвідповідальних дописувачів, але перевірити ставлення самих Редакцій, щоб Редакції приймали дописи відповідальні, джерельні і правдиві, а перш за все поміщували ті матеріяли, які безпосередньо інформують фактами. На жаль, деякі Редакції українських часописів в Німеччині не хотіли і не хотять містити офіційних матеріялів ЗУАДКомітету.

Ще раз заявляючи свою повну піддержку для відповідальної праці відповідальної української преси і признання для всіх тих наших журналістів, які у своїй важкій праці придержуються журналістичної етики, я прошу ті Редакції, які отримають і друкують Комунікат Спілки Українських Журналістів, надрукувати теж і це моє виясненння.

Д-р Володимир Ґалан,
Президент ЗУАДКомітету.

Филаделфія, 16 липня 1957 р.

● **Президент Айзенгавер** наіменував адмірала Артура Радфорда, який залишає пост голови Об'єднаних Шефів Штабу, адміралом фльоти. Цю номінацію мусить затвердити Сенат.

В ЧЕТВЕРТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п. д-ра ІВАНА РОҐУЦЬКОГО

адв. з Самбора

— відправиться —

дня 21-го ЛИПНЯ 1957 р. — о год. 10-ій рано в українській католицькій церкві св. Юрія (нагорі) при 7-ій вул. в Ню Йорку

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

за спокій Душі Померлого, на яке запрошують Кревних, Друзів та Знайомих

ДРУЖИНА і СИН

В ПЕРШІ РОКОВИНИ СМЕРТИ

бл. п. Люби з Данилюків ВАСИЛИШИН МАТВІЄЙКО

буде відправлена

в греко-кат. церкві св. Юра в Ню Йорку

в суботу 20-го липня 1957 р., о год. 8-ій веч.

ПАНАХИДА

на яку запрошують Свояків, Приятелів і Знайомих.

Чоловік — ВАСИЛЬ
Діти — ЗІРКА, ЛІДА, НАТАЛКА і РОМАН
Родина — Слава і Орест МЕНЦІНСЬКІ
Надя і Євген ДАНИЛЮКИ
Марта і Роман ДАНИЛЮКИ

ПОМУ ТІЛЬКИ ТАК ЗДАЄТЬСЯ

На фото — 13-літній скавт Денніс Вільямс з Вірджінії під час відпочинку на крайовому скавтовому джемборі у Велі Фордж в Пенсилвенії. Набігавшись весь день по таборі, Денніс сів хвилину, щоб відпочати, бо після тієї біганини його ноги видаються йому майже такі, як виглядають на цій фотографії.

Уряд публічного здоров'я ЗДА про шкідливість куріння

Вашингтон. — Уряд публічного здоров'я зайняв 12-го липня по раз перший урядове становище в справі шкідливости куріння цигарок і заявив, що „є щораз більше логічних доказів на те, що надмірне куріння цигарок спричиняє недугу пістряка легенів". Ця заява уряду публічного здоров'я змінила заяву з 1954-го року, в якій говорилося про те, що між недугою пістряка легенів і курінням цигарок „існує тільки статистичне пов'язання", але немає доказів про причиновий зв'язок. Головний лікар уряду здоров'я Лерой Е. Бирні одночасно почав освідомну працю по цілій країні. Він вислав повідомлення про шкідливість куріння до всіх голов стейтових урядів здоров'я та до Американського Лікарського Товариства. Подібно давніше зробив і англійський міністер здоров'я, який повідомив місцеві уряди здоров'я про те, що між курінням цигарок і пістряком легенів існує причиновий зв'язок. Голова Наукового Дорадчого Відділу при Дослідному Комітеті Тютюнової Промисловости д-р Кларенс Кук Літл видав заяву, що його комітет не ствердив залежности пістряка легенів від куріння цигарок.

Ню Йорк не є найбільшим містом світу

Ню Йорк. — Цьогорічний окремий перепис населення, який коштував міську управу 1,500,000 долярів, не тільки не збільшив прибутків цього міста, але ще й ствердив, що вони є на третьому місці в світі щодо числа мешканців. Цьогорічна статистика нараховувала тільки 7,771,509 осіб, на 120,448 осіб менше як було в 1950 році під час загального перепису населення. Міська Управа хотіла зробити інтерес, бо коли б було виявилося, що число населення збільшилося на 125,000 осіб, то місто діставало б річно 843,750 долярів більше допомоги від стейтової леґіслятури аж до найближчого перепису населення в 1960 році. Тепер виявилося, що не буде збільшення стейтової допомоги, але обіцяють, що не буде і її зменшення. Ню Йорк є тепер на третьому місці щодо числа населення: Токіо стоїть на першому місці — 8,471,637, Лондон — 8,239,910, а Ню Йорк — 7,771,509.

Поліція арештувала вбивника Меллоя

Ню Йорк. — Поліція заарештувала 26-річного Едварда Дж. Полаковського, який признався до того, що застрелив 53-річного Джеймса Меллоя, а після того його трупа надав у валізці як посилку до Каліфорнії. Полаковскі спочатку казав поліції, що хотів тільки настрашити Меллоя, і тільки припадком його вбив. Але він не міг вияснити, чому аж три рази стріляв до своєї жертви, і признався до навмисного вбивства. Та пізніше він відкликав своє признання до свідомого вбивства. Те саме заявив і оборонець Полаковського, якого йому визначив суд. Злочинець мотивував свій злочин тим, що Меллой брав від нього високі відсотки хоч він йому сплатив більше від позичених 140 долярів, і від позиченої суми, то Меллой ще домагався 550 долярів. Невідомо, скільки правди в цих зізнаннях Полаковського, але поліція вже ствердила, що Меллой позичав і іншим людям гроші на лихварські відсотки.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10¢ за виготовлення нової адресової клішi, а члени УНСоюзу ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ШИКАГО, Ілл. — Управа Т-ва Рожд. Пресв. Богородиці Відд. 259, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю 21-го липня, о год. 1:30 по пол., в церковній залі — при 4952 So. Paulina St. — П. Трусяк, рек. секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж. — Піврічні збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 234, відбудуться в суботу, дня 20-го липня 1957 р., в УНДомі, о год. 7:30 веч. На порядку: звіт Управи за минулий піврік. — І. Іваник, фін. секр.

АЛЛЕНТАВН, Па. — Відд. 147 повідомляє членів, що сходини відбудуться в неділю 21 липня 1957 р., в залі укр. прав. громади — 803 Норт Фронт вул., о год. 2-ій по пол. Членів місцевої братньої каси, просимо прибути для обговорення дуже важливих справ. — Д. Рудакевич, предс.; І. Гуцайлюк, кас.; І. Заворський, секр.

САВТПОРТ, Конн. — Т-во ім. Т. Шевченка, Відд. 84, подає до відома членкиням і членам, що піврічні збори відбудуться в неділю 21-го липня, о год. 4-ій по пол., в залі УНДому — 279 Кінґс Гайвей Вест. — І. Махно, предс.; М. Ґудзік, кас.; П. Дудко, секр.

ГЕЙЗЛЕТОН, Па. — Б-во св. Арх. Михаїла, Відд. 85, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в неділю 21-го липня. Кожний член обов'язаний прийти на збори. Член, який не прийде і не заплатить вкладки до 25-го ц. м., буде суспендований. — В. Шляхтянчин, предс.; О. Костюк, секр. і кас.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Т-во „Дністер", Відд. 430, повідомляє своїх членів, що побір вкладок за місяць липень відбудеться в суботу 20-го липня 1957 р., в Укр. Клюбі — при 23-ій і Брави вулицях, в год. 7-9 веч. і в неділю, дня 21-го липня в Укр. Клюбі — при 847 Н. Френклін вул., в год. 11:30-1:30 дня. Просимо вирівняти залеглості і відібрати чеки-дивіденди. — О. Вакай, секр.

Посмертні Згадки

МАРІЯ КОВАЛЬСЬКА, довголітня членкиня Відд. 213, Б-ва св. Арх. Михаїла в Байоні, Н. Дж., померла 10-го липня 1957 р., проживши 63 роки. Покійна народилася в селі Попорино, пов. Добромиль, Зах. Україна, дня 3-го травня 1894 р. Полишила в смутку 2 доньки Анну, Катерину; 3 синів Андрія, Миколу Стефана; зятя; дві невістки і двох внуків. Похорон відбувся в суботу 13-го липня з пох. заведення до укр. прав. церкви св. Софії, при участі Родини, Знайомих і Членів 213-го Відд., на цвинтар Неврок Бей, Н. Дж. — В. Її П!

А. Басараб, секр.

• РОЗШУКИ •

Степан Гладкий розшукує свояка ГРИГОРІЯ ХАРЧЕНКА та його дружину НАТАШУ, що проживали в Лозовій. Писати на адресу:
Stefan HLADKYJ
210 Jersey St.
Trenton, N. J., USA

Музика Ольга, з дому Вілик, пошукує: 1) рідного брата БОГДАНА - МИХАЙЛА ВІЛИКА, народж. в 1917. р. у Львові; 2) шваґра ВОЛОДИМИРА ОНУФРИКА, років біля 58, та 3) НАЦЮ СТАДНИЦЬКУ, з дому Зуптельна. Хто знав би дещо про них, прошу ласкаво писати на адресу:
Osyp FURTAK
68 Hewitt Ave.
Toronto, Ont., Canada

Петро УДОВИН, з села Беріжки Гірні, пов. Сянік, пошукує дружину ХРИСТИНУ з роду Любінських.
Прошу зголоситись:
Petro UDOWYN
471 Grand St.
Sharon, Pa., U. S. A.

ПЕТРА ВИГАНЕЦЬ,
який має перебувати в Англії, пошукує
Wasyl STYRANEC
471 Grand St.
Sharon, Pa., U. S. A.

Пошукую брата ФЕДОРА і сестру АННУ СТИРАНЕЦЬ,
зі села Протісний, пов. Ліско.
Голоситись прошу до:
Wasyl STYRANEC
471 Grand St.
Sharon, Pa., U. S. A.

ТАРЗАН, ч. 3900. Ультиматум.

Час минав, і Тарзанові рани, при доброму піклуванні, гоїлися...

І ось одного дня Боло притягнув скимлячого в'язня. — „Ця зрадлива собака має якесь доручення".

— „Це від королеви, — сказав тубілець. — Вона домагається, щоб ви негайно піддалися, бо інакше вона накаже вбити в'язня Дон Івенса!"